

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz



SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA MAENDELEO YA WANAWAKE, HABARI NA UTALII KUHUSIANA NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA HABARI, UTALII, UTAMADUNI, NA MICHEZO KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

Mheshimiwa Spika, awali ya yote napenda kuchukua fursa hii adhimu kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kutuwezesha kwa mara nyengine tena kukutana hapa katika Mkutano huu wa Bajeti ukiwa ni Mkutano wa Bajeti wa Pili kwa Baraza hili la Tisa la Wawakilishi. Aidha namshukuru tena Mwenyezi Mungu kwa kuijaalia nchi yetu kuendelea kuwa katika hali ya amani, utulivu, usalama na mshikamano, mambo ambayo ni muhimu kwa ustawi na maendeleo ya jamii yetu.

Mheshimiwa Spika, Pili napenda kuendeleza shukurani zangu za dhati kwako binafsi kwa kuniruhusu kusimama mbele ya Baraza lako tukufu kuwasilisha mchango wangu kwa niaba ya Kamati ya Kudumu ya Maendeleo ya Wanawake, Habari na Utalii, kuhusiana na Bajeti ya Wizara ya Habari, Utalii, Utamaduni, na Michezo kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Mheshimiwa Spika, Napenda kuchukua fursa hii kumshukuru na kumpongeza kwa dhati, *Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dkt. Ali Mohamed Shein* kwa kuiongoza nchi yetu kwa uadilifu na kufuata Sheria hali inayopelekea wananchi kuzidi kujenga imani dhidi yake na nchi yetu kuendelea kuwa na amani na utulivu.

Aidha, tunazidi kumpongeza kwa kutekeleza **Ahadi** yake kwa kuongeza mishahara ya Watumishi wa Umma kwa asilimia mia moja. Mhe Rais tunakupa hongera sana!

Mheshimiwa Spika, Sina budi pia kumshukuru Waziri wa Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo na Naibu wake, watendaji wake wote wakiongozwa na Katibu Mkuu pamoja na watendaji wa Wizara ya Fedha na Mipango kwa mashirikiano waliyotupatia wakati wa kupitia makadirio ya Bajeti ya Wizara hii.

Lakini pia nawashukuru Waheshimiwa Wajumbe wa Kamati yangu kwa kutoa mashirikiano na kazi nzuri waliyoifanya kiasi cha kunirahisishia kazi yangu ya kuongoza kikao kuwa nyepesi zaidi, kwa hakika ni wajumbe Mahiri wenye uwezo wa kuchambua na kutoa mawazo mazuri na ya kujenga.

Pia, wameweza kuijadili ipasavyo na kuhoji mambo mbali mbali kwa lengo la kuhakikisha kwamba fedha wanazoidhinisha kwa Wizara hii zinatumiwa kwa matumizi yaliyokusudiwa pamoja na kuleta tija.

Mheshimiwa Spika, Kwa heshima ya hali ya juu napenda kuwatambua Wajumbe hao kama hivi ifuatavyo:

1. Mheshimiwa Ali Suleiman Ali (SHIHATA) Mwenyekiti
2. Mheshimiwa Salha Mohammed Mwinjuma Makamu Mwenyekiti
3. Mheshimiwa Hassan Khamis Hafidh Mjumbe
4. Mheshimiwa Maryam Thani Juma Mjumbe
5. Mheshimiwa Zaina Abdalla Salum Mjumbe
6. Mheshimiwa Jaku Hashim Ayoub Mjumbe

- | | |
|--------------------------------|-----------|
| 7. Mheshimiwa Mussa Foum Mussa | Mjumbe |
| 8. Ndugu Himidi Haji Choko | Katibu |
| 9. Ndugu Haji Jecha Salum | Katibu |
| 10. Ndugu Amina Abeid Hemedi | Mkalimani |

Mheshimiwa Spika, Miongoni mwa majukumu ya msingi ya Kamati yangu ni kuchambua mapendekezo ya Serikali kuhusu makadirio ya mapato na matumizi ya kazi za kawaida na kazi za maendeleo kwa mwaka katika Wizara husika kama ilivyoelezwa katika kanuni zetu na leo hii kwa ruhusa yako na kwa niaba ya Kamati nawasilisha maoni ya Kamati yangu kuhusiana na Bajeti hiyo.

Mheshimiwa Spika, Baada ya kutoa utangulizi huo mfupi, naomba nichukue fursa hii adhimu kutekeleza jukumu la msingi lililonileta hapa mbele ya Baraza lako tukufu kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Wizara ya Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo kwa mwaka wa fedha 2017/2018 ina mafungu (vote) *mawili (2)* ambayo ni **J01** (Wizara ya Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo) na **J02** (Kamisheni ya Utalii).

Fungu J01 limejumuisha Programu kuu *tatu (3)* zenye Programu ndogo *saba (7)*. Fedha iliyombwa kwa ajili ya utekelezaji wa fungu hili ni **Tshs. 17,807,832,000** (Bilioni kumi na saba, Milioni mia nane na saba na Laki nane na thelathini na mbili).

Mheshimiwa Spika, Programu kuu za fungu hili ni hizi zifuatazo:

1. Programu kuu ya Maendeleo ya habari na Utangazaji.
2. Programu kuu ya Maendeleo ya Utamaduni, Utalii na Michezo.
3. Programu kuu ya Uendeshaji na Uratibu wa Wizara ya Habari, Utalii na Michezo.

PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA HABARI NA UTANGAZAJI

Mheshimiwa Spika, hotuba ya Mheshimiwa Waziri iliyomalizika hivi punde imeelezea kwamba **Programu** hii ina lengo la kuhakikisha kuwa na jamii iliyoimarika katika maendeleo ya kiuchumi, kijamii na kisiasa kupitia habari.

Mheshimiwa Spika, sekta ya Habari ni moja kati ya sekta muhimu sana katika jamii yoyote kwani hutumika kuuhabarisha umma kuhusu mambo mbalimbali yanayoendelea yakiwemo ya kisiasa, kiafya, kielimu na hata kiuchumi. Habari ina nafasi kubwa katika jamii kwani inawezesha watu katika jamii husika kupata taarifa, habari na maarifa na hatimae kuzitumia kwa kudadisi na kuhoji, kufikiri zaidi na kupembua na hatimae kuwa na maoni yatakayomuwezesha kufanya maamuzi sahihi juu ya kile ambacho kinawagusa au kuwahusu.

Mheshimiwa Spika, Taifa lenye watu wenye kupata habari sahihi na kwa wakati sahihi linakua vizuri katika nyanja mbalimbali kama vile kiuchumi, kisiasa na hata kiutamaduni. Hapa Tunaiomba Wizara na Serikali kwa ujumla kuhakikisha kwamba vyombo vyetu vya habari vinakwenda na wakati kwa kutoa habari haraka iwezekanavyo baada ya kuzifanyia utafiti wa kina.

Mheshimiwa Spika, ni ukweli usiopingika kwamba bado wananchi wetu wanavipenda, kuviamini na kuvithamini zaidi vyombo vyetu vya ZBC Redio na TV pamoja na gazeti letu la Zanzibar leo, hivyo ni vyema vikaimarishwa zaidi kwa kuongezewa bajeti pamoja na kuimarishwa kwa

rasilimali watu na vifaa ili vizidi kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi mkubwa zaidi.

Mheshimwa Spika, pamoja na kuvishukuru vyombo vyetu hasa kutokana na mfumo wao wa habari na matukio, kwa kweli hivi sasa tunashuhudia mabadiliko makubwa ambapo wananchi wa kawaida mijini na vijijini, wamekuwa wakipewa fursa kubwa kujieleza na kutoa maoni yao katika habari na mijadala mbali mbali. Hii ni hatua nzuri hasa kwa nchi zinazotowa uhuru mpana wa kidemekrasia na zinazofuata utawala bora pamoja na Utawala wa Sheria. Hata hivyo, Mheshimiwa Spika, Kamati inaitaka wizara kuimarisha zaidi upatikanaji na usikivu bora wa ZBC TV na Redio katika sehemu zote za Zanzibar na kwa wakati wote.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia inazidi kutoa wito kwa Taasisi mbali mbali za Serikali na watu binafsi wanaopata huduma za kutolewa Matangazo kutoka vyombo hivyo kusaidia gharama za hudumu hiyo kwa kulipia matangazo yao, ili hatimae lengo la Serikali la kuazisha mashirika ya ZBC na Magazeti ya SMZ iweze kufikiwa.

Mheshimiwa Spika, wakati Serikali inaendelea kutafuta mbinu mbali mbali za kuimarisha vyombo vyake, Kamati yangu inaishauri wizara kufuatilia na kuzungumza na Mamlaka ya Mawasiliano ya SMT ili kuhakikisha kwamba ZBC TV inaonekana kupitia ving'amuzi vyote viliopo hapa nchini bila ya kuingizwa katika mpango wa malipo wa kila mwezi ili wananchi wengi zaidi wazidi kufaidika na matangazo ya ZBC.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia inatambua mchango wa watu Binafsi katika kuinua sekta ya habari hapa nchini, vyombo vya habari vinazidi kuongezeka siku hadi siku na kwa kweli vinatoa mchango mkubwa katika kusaidia Ajira kwa vijana wetu, kuinua vipaji mbali mbali, kukuza taaluma na upashanaji wa habari pamoja na burudani. Tunaiomba Serikali nayo ithamini mchango wa ndugu zetu hawa hasa kwa kuangalia uwezekano wa kuwapunguzia baadhi ya kodi za vifaa vyao, minara na

umeme pamoja na waandishi wa vyombo hivyo kushirikishwa japo kwa zamu wakati viongozi wetu wa kitaifa wanapofanya ziara mbali mbali za kikazi ndani na nje ya nchi.

Mheshimiwa Spika, Programu Kuu ya Maendeleo ya Habari na Utangazaji kwa mwaka wa fedha 2017/2018 imepangiwa jumla ya *Tshs. 4,814,166,000 (Bilioni nne, Milioni mia nane na kumi na nne, Laki moja na sitini na sita elfu)*. Hivyo, Kamati yangu inaliomba Baraza lako Tukufu kuidhinisha fedha hizo kwa ajili ya utekelezaji wa majukumu ya programu hii.

PROGRAMU NDOGO YA USIMAMIZI WA VYOMBO VYA HABARI NA UTANGAZAJI

Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya usimamizi wa vyombo vya habari na Utangazaji imelenga kuwa na vyombo vya habari vinavyozingatia sheria, kanuni na maadili ya habari. Kamati inatoa pongezi kwa Wizara kwa kutekeleza vizuri majukumu yake chini ya programu hii katika bajeti ya mwaka wa fedha *2016/2017*.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Wizara kwa kushirikiana na Tume ya utangazaji Zanzibar, Idara ya Habari Maelezo na Baraza la Habari Zanzibar kuhakikisha kwamba inasimamia kwa ukamilifu sheria, kanuni na maadili ya habari ili vyombo vya habari visipate fursa ya kukiuka miongozo hiyo. Kamati yangu inaamini kwamba iwapo misingi na maadili ya Utangazaji na Upashanaji wa habari itafuatwa Taifa na jamii kwa ujumla linaweza kupiga hatua kubwa za kimaendeleo pamoja na kuishi katika hali ya amani na utulivu na endapo misingi hiyo na maadili hayo yatakiukwa, Taifa linaweza kuingia katika taharuki na mfarakano mkubwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inaona ni nyema kwa Waheshimiwa Wajumbe tukaruhusu kutekelezwa kwa Programu hii kwa kukubaliana na fedha zote zilizotengwa kwa ajili hiyo.

PROGRAMU NDOGO YA UIMARISHAJI WA UTAMADUNI NA MAENEO YA KIHISTORIA

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu bado hairidhiki kabisa na utendaji hasa katika ukusanyaji wa Mapato yanayotokana na wasimamizi wa Programu hii ambao ni Baraza la Sanaa, Sensa ya Filamu na Utamaduni, Baraza la Kiswahili na Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale.

Kama alivyosema Mheshimiwa Waziri, programu hii ilitakiwa kukusanya jumla la Tshs. **392,268,000** (*Mia tatu na tinini na mbili Milioni, laki mbili na sitini na nane elfu*). na hadi kufikia Machi 2017 jumla ya Tshs. **170,110,202** (*Milioni mia moja na Sabiini, laki moja na elfu kumi, mia mbili na mbili*) zilikusanywa sawa na asilimia **43**.

Mheshimiwa Spika, makusanyo hayo ni madogo kabisa hivyo, Kamati inaitaka Wizara kujidhatiti na kusimamia vizuri mipango waliyotueleza ya kuyatambua, kuyahifadhi na kuyaendeleza kwa kuweka miundombinu yote muhimu na hatimae kuyatangaza ipasanyo maeneo ya kihistoria yaliyopo Zanzibar. Na pia kutafuta vianzio vipya vya mapato kwa taasisi zote zinazohusika na programu hii.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia inawataka wasimamizi wote wa program hii, kusimamia vizuri ukusanyaji wa mapato na kudhibiti mianya yote ya uvujaji wa mapato hayo ili kufikia malengo ya ukusanyaji yaliyopangwa kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

PROGRAMU NDOGO YA UENDELEZAJI WA RASILIMALI WATU KATIKA UTALII NA UKUZAJI WA MICHEZO

Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya pili ya uendelezaji wa rasilimali watu katika utalii na kukuza michezo inakusudia kuwa na rasilimali watu wenye ujuzi na ustadi wa kukuza utalii nchini na kuifanya michezo kuwa ni sehemu ya kujenga afya na ajira kwa jamii.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inatoa pongezi za dhati kwa Wizara ya Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo kwa kufanikisha azma ya Zanzibar kuwa mwanachama wa Shirikisho la Mpira wa Miguu barani Afrika (CAF). Hata hivyo, Kamati inaishauri Wizara kuhakikisha kuwa furaha waliyonayo Wazanzibari kwa Zanzibar kupata uanachama wa CAF inaendelea kwa Wizara kuchukua hatua za kukamilisha masharti yaliyotolewa na CAF baada ya kukabidhiwa uanachama huo.

Mheshimiwa Spika, pamoja na hatua hiyo iliyofikiwa kwa Zanzibar, Kamati yangu bado inasononeshwa na hairidhishwi kabisa na hali ya nidhamu iliyopo katika michezo hivi sasa. Migogoro ya kila siku katika vyama vyetu na taasisi zinazosimamia michezo hapa Zanzibar pamoja na kesi zinazoendelea mahakamani kuhusiana na sekta ya michezo, kwa kweli ni vitendo vya aibu na vinachangia kwa kiasi kikubwa kudumaza michezo yetu.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inatoa wito wa kumalizwa migogoro hiyo na kufungua ukurasa mpya ili nidhamu itawale michezoni na hatimae tufikia malengo na maendeleo tunayoyakusudia katika sekta ya michezo huku ikitiliwa maanani kwamba michezo ni afya, ajira na inaongeza upendo katika jamii na taifa kwa ujumla.

Kamati yangu inaliomba Baraza lako Tukufu kuidhinisha jumla ya **Shilingi 362,520,000** (*Mia tatu na sitini na Tatu milioni, laki tano na ishirini elfu*) kwa ajili ya utekelezaji wa Program hii mwaka huu wa fedha wa 2017/2018.

PROGRAMU YA UTANGAZAJI NA UHAMASISHAJI WA UTALII

Mheshimiwa Spika, Programu ya utangazaji na uhamasishaji wa utalii imekadiriwa kutekelezwa kwa Tshs. **425,293,000** (*Milioni mia nne, Laki mbili na tisini na tatu*) ambazo zitatumika katika kuitangaza Zanzibar ndani na nje ya nchi.

Kamati yangu inachukua fursa hii kuiomba Wizara kuimarisha Utalii wa ndani kwani nchi yetu imebahatika kuwa na maeneo mengi ambayo yakiendelezwa na kuimarisha yataongeza vivutio vya utalii tulivyonanvyo kama vile magofu, mapango na chumba cha chini kwa chini kule Makangale. Utafiti unaonyesha kuwa nchi nyingi duniani zimekua zikifaidika na mapato yanayotokana na Utalii wa ndani. Kamati yangu inazidi kutoa wito kwa wajumbe wenzetu kukubaliana na maombi ya Kamisheni ili program hii iweze kutekelezeka kwa ufanisi zaidi.

PROGRAMU NDOGO YA UTAWALA NA USIMAMIZI WA KAMISHENI YA UTALII

Mheshimiwa Spika, Hotuba ya Mheshimiwa Waziri inaonyesha kwamba Programu hii ina lengo la kuongeza tija ya sekta ya utalii na kuweka mazingira na rasilimali watu bora katika uandaaji, utekelezaji na usimamizi wa sera na mipango ya utalii.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu imebaini kwamba Kamisheni ya Utalii imeweza kuvuka malengo ya ukusanyaji wa mapato kwa mwaka wa fedha unaomalizika ambapo ilipangiwa kukusanya shilingi **2,000,000,000** (*Shilingi Bilioni mbili*) wakati hadi kufikia Mwezi Machi mwaka huu Kamisheni imefanikiwa kukusanya shilingi **2,058,936,094** (*Shilingi Bilioni Mbili, Milioni Hamsini na Nane, laki Tisana Thelathini na Sita Eflu na Tisini na nne*) asilimia **103**.

Tunapenda kuikumbusha Kamisheni kwamba mafanikio hayo yachukuliwe kwamba ni chachu ya kukusanya zaidi kwa mwaka wa fedha unaofuata.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia hairidhiki na mfumo wa ukusanyaji wa takwimu za Watalii katika vituo vyetu vya Uwanja wa Ndege Kisauni na Bandarini Malindi. Kwa kweli, Kamati yangu inawasiwasi wa mfumo uliopo sasa ambapo takwimu hizo zinategemea taarifa watakazozipata kutoka Idara ya Uhamiaji. Kamati inaiomba Kamisheni kukaa na taasisi zote

zinazohusika katika vituo hivyo ili kuhakikisha kwamba tunapata takwimu za uhakika.

Mheshimiwa Spika, Program ndogo hii kwa mwaka wa fedha *2017/2018* imekadiriwa kutumia Tshs. 985,967,000 (*Milioni mia tisa, Laki tisa na sitini na saba elfu*) ambapo tuliomba baraza lako tukufu kuidhinisha fedha zote zilizotengwa kwa ajili ya Programu hii.

Mheshimiwa Spika, Mwisho, napenda kukushukuru tena kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha maoni ya Kamati yangu na kuwashukuru Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza, sasa niwaombe Wajumbe wa Baraza lako waijadili na hatimae waiunge mkono bajeti hii ili wamuwezeshe Mheshimiwa Waziri kufanikisha na kutekeleza yale waliojipangia katika mwaka huu wa Fedha.

Mheshimiwa Spika, Kwa niaba yangu na kwa niaba ya Kamati ya Maendeleo ya Wanawake, Habari na Utalii naunga mkono hoja hii na naomba kuwasilisha.

.....
Mhe. Ali Suleiman Ali (SHIHATA),

Mwenyekiti,

Kamati ya Maendeleo ya Wanawake, Habari na Utalii,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar